■ اصل رویکرد در اصلاح نظام مالیاتی در بخش مالیات مشاغل، تمرکز سازمان امور مالیاتی بر مشاغل خاص با درآمدهای هنگفت و فرار مالیاتی بسیار بالاست که این امکان را فراهم خواهد کرد با واقعی شدن مالیات مشاغل خاص، از بخش بزرگی از فرار مالیاتی گسترده جلوگیری شود و منابع جدید ایجاد شده برای کنترل کسری بودجه و مهار تورم مورد استفاده قرار گیرد

با اتصال دستگاه‌های کارتخوان به سامانه مؤدیان؛ ۱۴۰۲ پایان فرار مالیاتی مشاغل خاص خواهد بود

نوبت مالیات مشاغل خاص

تمرکز نظام مالیاتی بر مشاغل خاص با درآمد هنگفت و فرار مالیاتی بالا موجب ایجاد منابع جدید برای جبران کسری بودجه و مهار تورم خواهد شد

گروه اقتصادی: مالیات نقشی حیاتی در اداره یک کشور دارد؛ به‌طور کلی در کشورهای پیشرفته که تک‌محصولی نیستند، هزینه‌های عمومی حکومت‌داری و خدمات به شهروندان از طریق مالیات تامین می‌شود.

درآمدهـای مالیاتی بـرای حفظ زیرسـاخت‌ها، ارائه برنامه‌های مراقبت‌های بهداشتی، آموزشی، رفاه اجتماعی و تضمین امنیت ملی بسـیار مهم است. با این حال، فرار مالیاتی توانایی دولت برای جمع‌آوری درآمد کافی را تضعیف می‌کند و منجر به کسری بودجه و تورم می‌شود.

اهمیت مالیات در مدیریت کشور را می‌توان در مصارف حاصل از درآمدهای مالیاتی در قانون بودجه ۱۴۰۲ یافت؛ جایی که بیش از ۸۰۰ هزار میلیارد تومان از منابع کل بودجه از طریق مالیات تامین شـده و پس از سـال‌ها، مالیات به نخستین و مهم‌ترین منبع درآمدی دولت تبدیل شده است.

همچنین مهم‌ترین اثـر اخذ مالیات واقعی و عادلانه و هوشـمندانه، بازتوزیع ثروت خواهد بود که منجر به اخذ مالیـات از افراد با درآمد بالا و بازتوزیع مالیات اخذ شـده در بخش‌هـای مختلـف با رویکرد بهبود معیشـت مردم می‌شود. درآمدهای مالیاتی کشور در بخش‌های مختلفی هزینه خواهد شـد؛ بخشـی از درآمدهـای مالیاتی برای تامیـن منابع لازم برنامه‌های رفـاه اجتماعی دولت مورد اسـتفاده قرار می‌گیرد، بخشـی دیگر نیز در بخش تامین امنیت و همچنین بهداشـت و درمان هزینه خواهد شد و در نهایت بخش کمتری از منابع مالیاتی هم صرف توسعه زیرساخت‌ها خواهد شد که منجر به بهبود کیفیت زندگی شهروندان می‌شود.

با این وجود فقدان اطلاعات و نبود سامانه‌های مبتنی بر اتصال حساب افراد به سازمان امور مالیاتی برای شناسایی دقیـق درآمدزایی هر فرد و همچنین اعطای معافیت‌های گوناگون و بدون هدف در نظام مالیاتی فعلی، سبب شده نظام مالیاتی کشور با مشکلات زیادی روبه‌رو شود؛ مالیات به میزان پایینی در اقتصاد ایران اخذ می‌شود و شاهد فرار مالیاتی بالا در اقتصاد ایران هستیم.

به گزارش «وطن امروز»، فرار مالیاتی یک نگرانی بزرگ در سطح جهانی است و منجر به کاهش درآمدهای مالیاتی و افزایش کسری بودجه و در نهایت منجر به تورم می‌شود. فرار مالیاتی می‌تواند به اشکال مختلف از جمله گزارش کم درآمـد، گزارش بیش از حد هزینه‌ها، عدم اعلام درآمد از حساب‌های خارج از کشور و سایر اقدامات غیرقانونی باشد.

ایـن امـر در ادامـه مانع تـلاش دولت بـرای تامین هزینه‌های لازم و سـرمایه‌گذاری در رشد و توسعه کشور می‌شـود. بنابراین اجرای اقدامـات موثر برای کاهش فرار مالیاتی از جمله بهبود قوانین مالیاتی و افزایش شـفافیت سیستم مالیاتی بسیار مهم اسـت. کاهش فرار مالیاتی و افزایـش تمکین مالیاتی می‌تواند منجر بـه افزایش قابل توجه درآمدهای مالیاتی کشـور شود تا برای تامین مالی پروژه‌های مهم، کاهش کسری بودجه و کنترل تورم مورد استفاده قرار گیرد.

لازم به ذکر است بخش عمده‌ای از مردم و مشاغل عادی، مالیات خود را بهنگام و به میزان دقیقی پرداخت می‌کنند و عمده فرار مالیاتی در بخش‌های سـوداگری و همچنین برخی مشاغل خاص با درآمدهای بالاست. با بررسی آمارهای کشورهای مختلف، می‌بینیم آمار مالیات به تولید ناخالص داخلی همواره عددی بالا بوده است به نحوی که بخش عمده هزینه‌های جاری دولت‌ها از محل درآمدهای مالیاتی احصا می‌شود. در کشورهایی مانند نروژ یا روسیه که مانند ایران دارای منابع نفتی و فروش انرژی هستند، سهم مالیات به تولید ناخالص داخلی آنها بسیار بالاتر است. به طور مثال در کشور نروژ سهم مالیات به تولید ناخالص داخلی بیش از ۵۰ درصد است و این نسبت برای کشوری مانند روسیه بیشتر از ۲۰ درصد است، این در حالی است که در ایران این نسبت بسیار پایین‌تر از متوسط جهانی و کمتر از ۷ درصد است. با این حال بخش مشاغل - که بیش از ۲۰ درصد از تولید ناخالص داخلی را شامل می‌شود - سهم بسیار کمی از درآمدهای مالیاتی را دارد و نسـبت کل درآمد مالیاتی بخش مشـاغل کمتر از ۴ درصـد کل درآمدهای مالیاتی وصول شده کشور است. این در حالی است که کارمندان و کارگران بسیار بیشتر از مشاغل مالیات می‌پردازند. با تکمیل سامانه مؤدیان و به کارگیری ظرفیت اخذ مالیات خودکار بر اساس اطلاعات حساب فرد از طریق تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم بدون پر کردن اظهارنامه مالیاتی، اخذ مالیات هوشمند مبتنی بر حساب‌های افراد و دستگاه پوز متصل و همچنین کارت به کارت‌های انجام شده در حساب صاحب شغل، امکان اخذ هوشمند و دقیق مالیات مشاغل فراهم آمده اسـت و همچنین افزایش ۱۰۰ برابری سقف شمول تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات مستقیم (ق‌م‌م) جهت تسهیل پرداخت مالیات برای عملکرد سال ۱۴۰۰ تعیین شد. بر این اساس صاحبان مشاغل موضوع تبصره ماده ۱۰۰ ق‌م‌م بـا جمع فروش (درآمد) تا مبلغ ۴۸،۰۰۰،۰۰۰،۰۰۰ ریال امکان پرداخت مالیات مقطوع تعیین شده در راستای تبصره فوق را خواهند داشت. این مسأله باعث افزایش ۵۰ درصدی متقاضیان پرداخت مالیات مقطوع موضوع تبصره ماده ۱۰۰ ق‌م‌م نسبت به سال گذشته شد.

■ **مشاغلی با درآمد هنگفت و فرار مالیاتی بالا**

در سـال ۱۴۰۰، تعداد کل مؤدیان مالیاتی مشـمول مالیات بر مشـاغل (اظهارنامه و تبصره ماده ۱۰۰) حدود ۲،۹ میلیون نفر بوده که این رقم در سال ۱۴۰۱ به حدود ۴،۲ میلیون نفر رسیده است. با توجه به ارقام مذکور، سرانه مالیات پرداختی توسط مشاغل در سال ۱۴۰۰ حدود ۵،۸ میلیون تومان و در سال ۱۴۰۱ حدود ۶،۴ میلیون تومان بوده است. بخش اعظم مؤدیان مالیاتی در بخش مالیات مشـاغل از مزایای تبصره ماده ۱۰۰ استفاده می‌کنند و بدون ارائه اظهارنامه مالیاتی و رسـیدگی اسناد و مدارک مرتبط، مالیات خود را به صورت توافقی پرداخت می‌کنند. در سـال ۱۴۰۱ تعداد مؤدیان مالیاتی که اظهارنامه داده بودند، افزایش اندکی یافت (افزایش ۴۰ هزار نفری) ولی تعداد مؤدیان اسـتفاده‌کننده از تبصره ماده ۱۰۰، تقریبا ۲،۴ برابر شد و از حدود ۱،۲ میلیون نفر به حدود ۳ میلیون نفر رسـید. با بررسی تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم در سال ۱۴۰۱، مشاهده شده است مالیات مقطوع موضوع تبصره ماده ۱۰۰ ق‌م‌م حدود ۱،۸۰۰،۰۰۰ مؤدی اشخاص حقیقی (با حدود ۵۷ درصد از کل مؤدیان) صفر بوده اسـت و بیشترین عدم تمکین به تبصره ماده ۱۰۰ قانون مالیات‌های مسـتقیم در بخش مشـاغلی خاص با درآمدهای بسـیار بالاست. مشاغل خاص نظیر پزشکان، رستوران‌داران، سالن‌های زیبایی و بهداشتی، آریشگاه‌های زنانه، طلافروشـان و اتوگالری‌های خودرو هستند. حدود ۸۵،۷ درصد از مؤدیان اشـخاص حقیقی موضوع تبصره ماده ۱۰۰ ق‌م‌م، کمتر از ۵ میلیون تومان در سال پرداخت کرده‌انـد که در مجموع با پرداخت حدود ۱۶،۰۰۰،۰۰۰ میلیون ریال، ۱۹،۷ درصد از کل مالیات مقطوع عملکرد سال ۱۴۰۰ را پرداخت کرده‌اند.

■ **مهار تورم با جلوگیری از فرار مالیاتی**

با این اوصـاف اصل رویکرد در اصلاح نظام مالیاتی در بخش مالیات مشاغل، تمرکز سازمان امور مالیاتی بر مشاغل خاص با درآمدهای هنگفت و فرار مالیاتی بسیار بالاست که این امکان را فراهم خواهد کرد با واقعی شدن مالیات مشاغل خاص، از بخش بزرگی از فرار مالیاتی گسترده مشاغل خاص جلوگیری شود و منابع جدید ایجادشده برای کنترل کسری بودجه و مهار تورم مورد استفاده قرار گیرد.

در همیـن رابطه و پیرامـون اخذ مالیات واقعی و حقه مشاغل خاص با ۲ نماینده مجلس به گفت‌وگو پرداختیم که در ادامه خواهید خواند.

درآمدهای مالیات مشاغل در سال های ۹۸ تا ۱۴۰۱ (هزار میلیارد تومان)

سال	۱۳۹۸	۱۳۹۹	۱۴۰۰	۱۴۰۱
میزان درآمد مالیاتی	۱۱.۵	۱۲.۴	۱۷	۲۶.۹

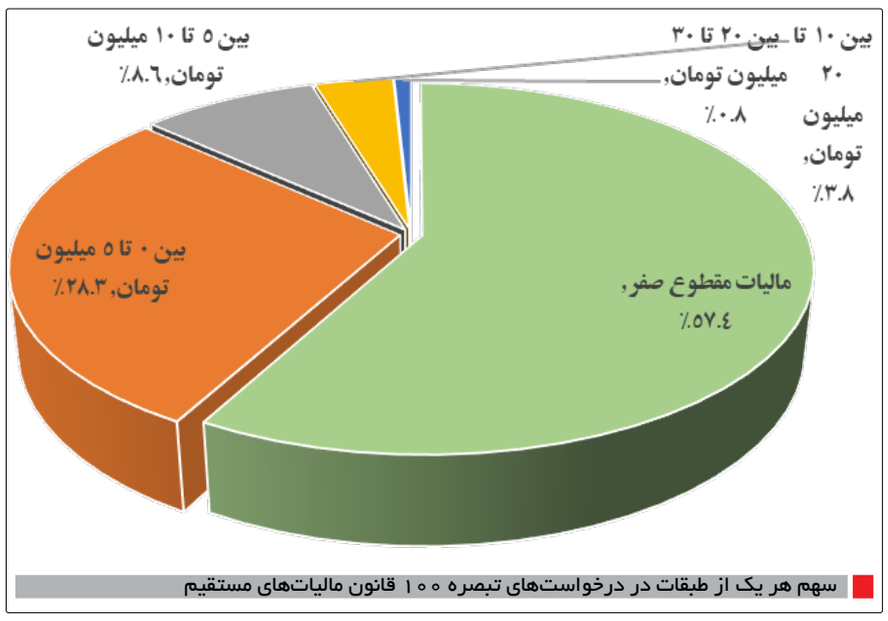

سهم هر یک از طبقات در درخواست‌های تبصره ۱۰۰ قانون مالیات‌های مستقیم

عضو کمیسیون صنایع و معادن در گفت‌وگو با «وطن امروز» عنوان کرد

بازتوزیع ثروت و کنترل کسری بودجه با کاهش فرار مالیاتی

عضـو کمیسـیون صنایع و معادن مجلس شـورای اسـلامی در گفت‌وگو بـا «وطن‌امروز» درباره فرار مالیاتی مشـاغل خاص گفت: وقتـی می‌خواهیـم بودجـه عمومی کشـور را بدون نفـت ببندیم، بهترین منبع درآمد مالیات اسـت. باید در بحث درآمدهای مالیاتی تاکید جدی و اساسـی داشته باشـیم. در این زمینه باید متولیان امور مالیات کشـور به اسـتفاده از ابزارهای جدید و دولت الکترونیـک توجه کنند و پایه‌هـای مالیاتی را افزایش دهند.

روح‌الله عباسپور اظهار کرد: سازمان امور مالیاتی کسانی را که فرار مالیاتی دارند و تعدادشان هم کم نیست باید شناسایی و با آنها برخورد کند. مالیاتی که ما از مشاغل دریافت می‌کنیم به‌نسبت کشورهای دیگر فاصله‌اش از زمین تا آسمان است، البته نسبت به گذشته درآمدهای مالیاتی ما افزایش یافته است ولی اگر دولت و نظام شعار اصلی‌شان عدالت است باید در این زمینه مسائلی که عدالت را محقق می‌کند رعایت کنند. اخذ مالیات واقعی مشاغل خاص با درآمدهای چند ده میلیارد تومانی حرکت به سمت عدالت است و منابع حاصل از کاهش فرار مالیاتی مشاغل خاص به کنترل کسری بودجه و بازتوزیع ثروت در جامعه کمک خواهد کرد.

وی افزود: همان‌طور که از کارمندان که حداقل‌ها را دریافت می‌کنند مالیات دریافت می‌کنیم باید از کسانی که در این کشور بیشترین درآمد را دارند، سود می‌برند و خودشان تولید ثروت می‌کنند نیز مالیات به نسبت درآمدشان اخذ شود، حالا چه پزشکان، چه تجار و چه قشرهای مختلف دیگر باید به نسـبت درآمدشان و استفاده‌ای که از مواهب و نعمت‌های کشور می‌کنند مالیات بپردازد.

عباسپور تاکید کرد: خوشبختانه معافیت‌های خوبی در تبصره ماده ۱۰۰ برای مشاغل در نظر گرفته شده و قطعا با توجه به این معافیت‌ها فرار مالیاتی آنها دیگر تخلف است و باید با آنها برخورد مناسب شود تا عدالت برقرار شود.

وی گفـت: ایـن افـراد دنبال سـود اقتصادی خودشـان هسـتند و کشـور را نمی‌بیننـد و خودشـان را می‌بینند. کسـی که فـرار مالیاتی دارد بایـد ایـن را بفهمد اگـر وضعیت اقتصادی کل کشـور خوب باشـد آن فـرد می‌تواند درآمد خوبی داشـته باشـد اگرنه اگر درخت خدای ناکرده بخواهد از ریشه خشـک شود، دیگر شاخ و برگش مهم نیست.

نماینده بوئین‌زهرا در مجلس خاطرنشان کرد: بهترین مساله در این زمینه، قانون یکپارچه‌سـازی در حوزه داده‌ها و استفاده از دولت الکترونیک و سـامانه مؤدیان است که باید سازمان مالیاتی با جدیت آنها را اجرایی کند تا دیگر شـاهد فرار مالیاتی قشر خاصی در کشور نباشیم

عضو کمیسیون امور داخلی و شوراهای مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «وطن امروز» مطرح کرد

لزوم اشراف مالیاتی بر مشاغلی نظیر وکالت و پزشکی

ابوالفضل ابوترابی، عضو کمیسیون امور داخلی و شوراهای مجلس شورای اسلامی در گفت‌وگو با «وطن امروز» گفت: ما ۴ کانون بزرگ در بحث پولشـویی و فرار مالیاتی داریم که باید در آنجا مبارزه انجام شود. نخستین کانون، چک حامل بود که حذف شد. دوم اسناد عادی است، چراکه با اسناد عادی به راحتی معاملات عجیب و غریب انجام می‌دهند و همان‌طور که در نامه خاندوزی به لاریجانی، رئیس مجمع تشخیص مصلحت نظام آمده است یکی از راه‌های دور زدن قانون عایدی بر سرمایه که الان هم اگر قانون شود به راحتی دور می‌زنند، اسناد عادی است که جایی در سامانه‌ای ثبت نمی‌شود. ۲ نفر می‌نشینند در خانه‌ای چایی می‌خورند و همه چیز را با یک سند عادی قولنامه‌ای معامله می‌کنند و قانونی که این همه مجلس برای آن هزینه کرده است را دور می‌زنند. قانون خوبی در مجلس مصوب شد و ۵ بار بین مجلس و شورای نگهبان رفت و آمد داشت و الان در مجمع تشـخیص مصلحت نظام است؛ در این قانون آمده است اسناد عادی را ابطال کنیم. اگر این قانون اجرایی نشود عایدی بر سرمایه بی‌معنی می‌شود. وی ادامه داد: یکی دیگر از کانون‌های فرار مالیاتی حساب‌های اجاره‌ای است. برخی افراد از کارت‌های بانکی افراد تحت پوشش کمیته امداد و بهزیستی استفاده می‌کنند و معاملات‌شان را انجام می‌دهند.

نماینده مردم نجف‌آباد در مجلس تاکید کرد: ما با پدیده‌ای مواجه هستیم که قشر پزشکان و وکلا، فرار مالیاتی دارند؛ باید از این به بعد ملاک‌مان برای دریافت مالیات نسخه‌ها باشد. دادگاه‌ها را نیز باید مکلف کنیم از این به بعد وکالت را به صورت الکترونیکی انجام دهند و ملاک مالیات وکالتنامه الکترونیکی باشد. این ۲ شغل فرار مالیاتی بالایی دارند. اشتباه است که به سمت دستگاه‌های پوز برویم، چون می‌روند پوز را به نام کمیته امدادی می‌گیرند و از این طریق قانون را دور می‌زنند یا به بیمار می‌گویند پول نقد یا سکه بیاور. اگر مبنا نسخه الکترونیکی باشد و وکالت الکترونیک باشد دیگر نمی‌توانند مالیات را دور بزنند.

وی ادامه داد: برای بنکدارهایی مانند آهن‌فروش‌ها و طلافروش‌ها یا آرایشگاه‌های زنانه نیز باید اینگونه عمل شود که حساب‌های تجاری‌شان را جدا کنیم و به حسـاب تجاری‌شان یکسری محاسن بدهیم. در قانون چک این را آورده و گفته‌ایم فقط به حساب تجاری دسـتگاه پوز داده می‌شـود و قانون چک مشمول حسـاب تجاری می‌شـود. اگر افراد حساب تجاری‌شـان را از حساب عادی‌شان جدا کنند مشمول محاسن زیادی می‌شوند و خود به خود مردم مجبور می‌شوند به سمت حساب‌های تجاری بروند. باید به سمت واقعی‌سازی مالیات مشاغل خاص و کاهش فرار مالیاتی این قشر پردرآمد برویم تا بتوانیم درآمدهای مالیاتی را افزایش دهیم و در جهت کاهش کسری بودجه حرکت کنیم.